

Kúria
végzése

Az ügy száma: Bfv.II.566/2022/7.
A határozat szintje: felülvizsgálat
A tanács tagjai: Dr. Harangozó Attila, a tanács elnöke
Dr. Demeter Zsuzsanna, előadó bíró
Dr. Somogyi Gábor, bíró
Dr. Metzing Márton, bíró
Dr. Boros Tibor, bíró
Az eljárás helye: Budapest
Az eljárás formája: tanácsülés
Az ülés napja: 2023. március 30.
Az ügy tárgya: költségvetési csalás büntette és más bűncselekmény
Terhelt: V. rendű
Elsőfok: Debreceni Törvényszék, 24.B.136/2020/17., ítélet, tanácsülés,
2020. szeptember 18.
Másodfok: Debreceni Ítéltábla, Bf.II.529/2020/45., ítélet, tanácsülés,
2021. július 14.
Az indítvány előterjesztője: az V. rendű terhelt
Az indítvány iránya: az V. rendű terhelt javára

Rendelkező rész

A Kúria a költségvetési csalás büntette és más bűncselekmény miatt I. rendű terhelt és társai ellen folyamatban volt büntetőügyben az V. rendű terhelt védője útján előterjesztett felülvizsgálati indítványt elbírálva a Debreceni Törvényszék 24.B.136/2020/17. számú és a Debreceni Ítéltábla mint másodfokú bíróság Bf.II.529/2020/45. számú ítéletét az V. rendű terhelt tekintetében hatályában fenntartja.

A Kúria végzése ellen fellebbezésnek vagy felülvizsgálatnak nincs helye, és ebben az ügyben az indítvány előterjesztője, valamint azonos tartalommal más jogosult újabb felülvizsgálati indítványt nem nyújthat be.

Indokolás

[1] I. 1. A Debreceni Törvényszék a 2020. szeptember 18. napján meghozott 24.B.136/2020/17. számú ítéletével bűnösnek mondta ki az V. rendű terheltet bűnsegédként

elkövetett költségvetési csalás büntetében [Btk. 396. § (1) bekezdés a) pont, (2) bekezdés b) pont, (5) bekezdés b) pont], és folytatólagosan, bűnsegédként elkövetett hamis magánokirat felhasználásának vétségében (Btk. 345. §), ezért öt halmazati büntetésül 1 év szabadságvesztésre, 1 év cégvezetői foglalkozástól eltiltásra és 1 év közügyektől eltiltásra ítélte.

[2] A szabadságvesztés büntetés végrehajtási fokozatát börtönben, a feltételes szabadságra bocsátás legkorábbi időpontját a büntetés kétharmad részének kitöltését követő napban állapította meg, továbbá elrendelte a Nyíregyházi Járásbíróság 43.B.1886/2012/22. számú ítéletével kiszabott 6 hónap börtönbüntetés utólagos végrehajtását.

[3] Az V. rendű terhelt tekintetében ellentétes irányú fellebbezések folytán másodfokon eljáró Debreceni Ítéltábla a 2021. július 14-én meghozott Bf.II.529/2020/45. számú ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletét e terhelt tekintetében megváltoztatta: az V. rendű terhelt terhére megállapított költségvetést károsító bűncselekményt költségvetési csalás büntetnének [Btk. 396. § (1) bekezdés a) pont, (5) bekezdés b) pont 2. fordulat] minősítette, a szabadságvesztés büntetésének és a közügyektől eltiltás mellékbüntetésnek a tartamát 2 évre súlyosította és a feltételes szabadságra bocsátásról akként rendelkezett, hogy e terhelt a szabadságvesztés büntetés fele részének letöltését követően bocsátható feltételes szabadságra. Pontosította az utólagosan végrehajtásában elrendelt szabadságvesztést kiszabó ítélet ügyszámát, egyebekben az elsőfokú bíróság ítéletét az V. rendű terhelt vonatkozásában helybenhagyta.

[4] 2. A jogerős ítélet felülvizsgálati indítvánnyal érintett lényege szerint a cég 1 – amely 2013. szeptember 1. és 2015. augusztus 31. napja közötti időszakban alvállalkozási kapcsolatban állt a cég 2-vel. – bejegyzett ügyvezetője 2013. október 17. és 2015. február 1. között tanú 1, ezt követően 2015. október 14. napjáig az V. rendű terhelt volt.

[5] A cég 1 nevében tanú 1 a 2015. évre vonatkozó 1508-as, a kifizetésekkel, juttatásokkal összefüggő adóról, járulékról és egyéb adókról szóló bevallási kötelezettségnek január és február hónapra határidőben eleget tett. Ez a bevallás tartalmazza a munkavállalótól levont és a munkáltató által fizetendő adókat és járulékokat. A bevallásokat 2015 március, április, május, június és július hónapokra az V. rendű terhelt késedelmesen, 0-ás adattartalommal nyújtotta be, holott több, mint száz bejelentett munkavállalója volt a vállalkozásnak.

[6] Az V. rendű terhelt a cég 1 nevében 2015. szeptember 25. napján önellenőrzést nyújtott be 2015. március, április és május hónapra, 2015. október 02. napján 2015. június és július hónapra, míg a 2015. augusztus hónapra vonatkozó 1508-as bevallást 2015. szeptember 12. napja helyett késedelmesen 2015. október 02. napján nyújtotta be.

[7] 2015 évre – rendszeres haszonszerzésre törekedve – a munkáltatással kapcsolatos közterheket illetően az V. rendű terhelt 50.460.000 forint vagyoni hátrányt okozott, melyből 40.216.000 forint megtérült.

[8] **II. 1.** A jogerős, a vádról rendelkező ügydöntő határozatok ellen az V. rendű terhelt védője útján terjesztett elő felülvizsgálati indítványt a Be. 649. § (1) bekezdés a) pont aa) alpontjára hivatkozással.

[9] Álláspontja szerint sem a vádhatóság, sem az eljáró bíróságok nem vizsgálták az önellenőrzés jogi intézményét, annak jogszerű alkalmazásának idejét és lehetőségét. Nem kerül megjelölésre az a tény vagy adat sem, amely alátámasztaná azt a megalapozott gyanút, miszerint, ha nem történik meg a házkutatás, úgy nem térül meg a keletkezett adóhiány.

[10] Kifejtette, hogy az önellenőrzés egy az adózót megillető jog, amelyre az adózó – önadózás esetén – az adóhatóság ellenőrzésének megkezdéséig jogosult, és amelynek keretében az általa bevallottakat önmaga ellenőrzése által kiegészítheti vagy módosíthatja. Utalt rá, hogy miután az általa képviselt cég 1 önadózó társaság volt, az önellenőrzés joga

megillette, és e jogintézmény alkalmazása részéről jogszerű cselekedet is volt, miután a házkutatás foganatosítása az adóhatósági ellenőrzéssel nem azonosítható, ezáltal pedig az ellenőrzés megkezdésének sem tekinthető.

[11] A felülvizsgálati indítvány szerint a járulékok vonatkozásában adóhiányként kizárólag az igazságügyi szakértő által megállapított és ténylegesen befizetett összeg különbözetét, 1.556.055 forintot lehet megállapítani, míg a rehabilitációs hozzájárulás 5.304.750 forint összegű elmaradását pedig csak abban az esetben lehet adóhiánynak tekinteni, ha bizonyításra kerül, hogy a cég 1 nem foglalkoztatott megváltoztatott munkaképességű munkavállalót.

[12] A felülvizsgálati indítványban megfogalmazott álláspont szerint az adózási jogintézmény elmaradt vizsgálata, valamint a hiányos bizonyítás eredményeképpen meghozott marasztaló ítélet jogsértő, ezért a másodfokú ítélet megváltoztatását és felmentő ítélet meghozatalát indítványozta.

[13] 2. A Legfőbb Ügyészség BF.654/2022/2. számú átiratában a felülvizsgálati indítványt részben kizártnak, részben alaptalannak tartotta és a megtámadott határozatok hatályban tartását indítványozta.

[14] Indokolása szerint az irányadó tényállás maradéktalanul tartalmazza azokat a tényeket, amelyek a V. rendű terhelt bűnösségének megállapítását megalapozzák. Az V. rendű terhelt szándékosan tett valótlan tartalmú bevallásokat, amellyel a költségvetésnek vagyoni hátrányt okozott, ehhez képest a későbbi – házkutatást követően megtett – önellenőrzés, illetve költségvetésbe befizetés csak a vagyoni hátrány részbeni megtérítéseként, azaz enyhítő körülményként értékelhető, ezért a felülvizsgálat alaptalan. Mindemellett a bizonyítás hiányossága, továbbá az elkövetési érték kifogásolása a tényállás megalapozottságát vitatja és a bíróságok bizonyítékokat értékelő tevékenységét kifogásolja, amely törvényben kizárt.

[15] 3. Az V. rendű terhelt védője útján a Legfőbb Ügyészség átiratára tett írásbeli észrevételében a felülvizsgálati indítványát változatlanul fenntartotta.

[16] Hangsúlyozta, hogy a terheltnek az elkövetés idején a családi körben felmerült gondjai kezelése kötötte le minden idejét és energiáját, elgondolása pedig az volt, hogy a későbbiekben önellenőrzéssel javítja majd a bevallásokat. E meglátása pedig megfeleltethető helytelen jogértelmezésnek, amelyre az EBH 2004.1106. számú jogeset hivatkozik, nevezetesen, hogy az adóalap és ennek megfelelően az adó vagy járulék nem jogszabálynak megfelelő megállapítása és bevallása visszavezethető tévedésre, azaz a jogszabály helytelen értelmezésére vagy elírásra, számolási hibára is, amelynek korrekcióját az önellenőrzés biztosítja, és amelynek büntetőjogi következménye nincs.

[17] **III.** A felülvizsgálati indítvány nem alapos.

[18] 1. A felülvizsgálat rendkívüli jogorvoslat, amely a Be. 648. §-a alapján csak a bíróság jogerős, a vádról rendelkező ügyszólató határozatával szembeni jogi – és nem pedig ténybeli – kifogás lehetőségét biztosítja, és kizárólag a Be. 649. §-ában megjelölt anyagi és eljárásjogi okokra hivatkozással vehető igénybe. A felülvizsgálati okok törvényi köre nem bővíthető, ezért az azon kívül eső anyagi vagy eljárásjogi kérdések a felülvizsgálatban közömbösek.

[19] A Be. 659. § (5) bekezdése alapján a Kúria a jogerős ügyszólató határozatot – a feltétlen hatályon kívül helyezésre vezető okok kivételével – csak a felülvizsgálati indítvánnyal megtámadott részében és csak a felülvizsgálati indítványban meghatározott ok alapján bírálja felül.

[20] 2.1. Az V. rendű terhelt indítványában a felülvizsgálat okaként büntető anyagi jogi hibára hivatkozott.

[21] A Be. 649. § (1) bekezdés a) pont aa) alpontja alapján valóban felülvizsgálati ok, ha a bíróság jogerős ítéletében a büntető anyagi jog szabályainak megsértésével állapította meg a terhelt bűnösségét.

[22] A felülvizsgálati indítványban a jogerős ügydöntő határozat által megállapított tényállás nem támadható [Be. 650. § (2) bekezdés], és a felülvizsgálati eljárásban a bizonyítékok ismételt egybevetésének, eltérő értékelésének, valamint bizonyítás felvételének nincs helye, a felülvizsgálati indítvány elbírálásakor a jogerős ügydöntő határozatban megállapított tényállás az irányadó [Be. 659. § (1) bekezdés].

[23] A tényállás irányadó jellege azt jelenti, hogy a felülvizsgálat során nemcsak maga a tényállás, hanem mindaz, ami a tényállás megállapításához vezetett, támadhatatlan. Ennek megfelelően a tényállás megalapozottsága, a bizonyítékok mikénti mérlegelése sem külön-külön, sem pedig egymás viszonyában nem vizsgálható. Nincs lehetőség a bíróság bizonyítékokat értékelő tevékenységének, és ezen keresztül a bűnösség kérdésének, valamint a – minősítéssel kapcsolatos, vagy más büntető anyagi jogi szabály sérelme nélkül – kiszabott büntetés, illetve annak mértéke vitatására.

[24] A felülvizsgálati eljárásban az irányadó tényálláshoz kötöttség olyannyira szigorú szabály, hogy a büntető anyagi jog szabályainak a megsértése az alapeljárásban megállapított tényállás alapján lenne elbírálandó abban az esetben is, ha a tényállás hiányos, nem kellően felderített, és ellentétes az iratok tartalmával, vagy más megfogalmazásban: az alapügyben megállapított tényállás az irányadó, függetlenül attól, hogy az adott tényállás megalapozott-e, vagy sem.

[25] Mindez jelen esetben azt jelenti, hogy a felülvizsgálati indítványnak a bizonyítás hiányosságát, az ítéleti tényállásban megállapított elkövetési értéket sérelmező részei a tényállás megalapozottságát, továbbá a bíróságok bizonyítékértékelő tevékenységét kifogásolja, amely törvényben kizárt.

[26] 2.2. A Be. 649. § (1) bekezdés a) pont aa) alpontja szerinti felülvizsgálati ok akkor valósul meg, ha a jogerős ítéleti tényállásban foglalt terhelti magatartás nem meríti ki bűncselekmény törvényi tényállási elemeit, avagy a terhelt elítélésére – ugyancsak az irányadó tényállásból kitűnően – büntethetőséget kizáró vagy megszüntető ok ellenében került sor.

[27] Az indítvány érvelése az adóhiány jogi értékelésével kapcsolatos jogkérdést vetett fel, a fenti rendelkezések összevetéséből az következik, hogy e kifogást, illetve, hogy történt-e az ügyben – a bűnösség megállapítása kapcsán – büntető anyagi jogsértés, a jogerős ítéletben megállapított tényállás alapulvételével kell elbírálni.

[28] Az irányadó tényállás szerint

- az V. rendű terhelt volt a cég 1 ügyvezetője 2015. február 1-től 2015. október 14. napjáig;
- a vállalkozásnak több, mint száz bejelentett munkavállalója volt;
- ezen időszak alatt az V. rendű terhelt a munkavállalótól levont és a munkáltató által fizetendő adókról és járulékokról szóló bevallásokat 2015 március, április, május, június és július hónapokra késedelmesen, 0-ás adattartalommal nyújtotta be;
- az V. rendű terhelt a cég nevében 2015. szeptember 25. napján önellenőrzést nyújtott be 2015. március, április és május hónapra, 2015. október 02. napján 2015. június és július hónapra, míg a 2015. augusztus hónapra vonatkozó 1508-as bevallást 2015. szeptember 12. napja helyett késedelmesen 2015. október 02. napján nyújtotta be;
- a 2015 évre a munkáltatással kapcsolatos közterheket illetően az V. rendű terhelt 50.460.000 forint vagyoni hátrányt okozott, melyből 40.216.000 forint megtérült.

[29] A Btk. 396. § (1) bekezdése a) pontja szerint költségvetési csalást követ el, aki költségvetésbe történő befizetési kötelezettség vagy költségvetésből származó pénzeszközök vonatkozásában más tévedésbe ejt, tévedésben tart, valótlan tartalmú nyilatkozatot tesz, vagy a valós tény elhallgatja és ezzel egy vagy több költségvetésnek vagyoni hátrányt okoz. A bűncselekmény az okozott vagyoni hátrány mértéke szerint minősül súlyosabban, illetve a bünszövetség és az üzletszerűség is minősíti.

[30] Az irányadó tényállás alapján nem vitatható, hogy az V. rendű terhelt, miután az ügyvezetése alatt álló cég bejelentett foglalkoztatottak számával tisztában volt, a rögzített időszakokban a valóságnak nem megfelelő adóbevallásokat nyújtott be. A valótlan tartalmú adóbevallások benyújtására az V. rendű terhelt akaratából és szándékából került sor, mindezzel ugyanakkor a költségvetésnek különösen nagy mértékű vagyoni hátrányt okozott.

[31] A felülvizsgálati indítvány által hivatkozott önellenőrzés intézménye (a 2004. január 1-jétől 2018. január 1-jéig hatályos, az adózás rendjéről szóló 2003. évi XCII. törvény 49. §-a, 2018. január 1-jétől az adózás rendjéről szóló 2017. évi CL. törvény 54. §-a) helyesbítésnek minősül, olyan hibák javítására szolgál az önadózás körében, amelyek az adóalapot, vagy adókötelezettséget is érintik, módosíthatják. Ha az adózó észleli, hogy korábbi bevallásában az adóalapot, az adót, a költségvetési támogatást nem a jogszabálynak megfelelően állapította meg, vagy számítási hiba, elírás miatt az adó, költségvetési támogatás alapja, összege hibás, bevallását – az adóhatóság ellenőrzésének megkezdését megelőzően – önellenőrzéssel módosíthatja.

[32] Az adózás rendjéről szóló törvényben megjelölt önellenőrzés és a korábbi bevallás helyesbítésének lehetősége csupán a téves bevallás adóigazgatási következményeinek elhárítását teszi lehetővé. Az adóalap és ennek megfelelően az adó vagy járulék nem jogszabálynak megfelelő megállapítása és bevallása azonban visszavezethető egyrészt szándékos magatartásra, vagyis az adóhatóság megtévesztésére, az adó- vagy járulékbevételek összegének csökkentése érdekében, másrészt tévedésre, azaz a jogszabály helytelen értelmezésére vagy elírásra, számolási hibára is. Az önellenőrzés lényegében ez utóbbi eset korrekcióját biztosítja, melynek egyébként büntetőjogi következménye nincs is. A szándékos – adó-, járulékbevételek-csökkentés – viszont az adóellenőrzéstől függetlenül büntetőjogi konzekvenciákkal jár, melyek elhárítására az önellenőrzés nem szolgál (EBH. 2004. 1106.). Jelen esetben is ez utóbbiról van szó.

[33] Az irányadó tényállásából kétségtől az állapítható meg, hogy az V. rendű terhelt az adóhatóságnak hamis tartalmú adóbevallásokat nyújtott be, e magatartásával összefüggésben csökkentette az állami adóbevételt, ezzel a bűncselekmény befejezett volt. Mindezzel büntetőjogilag nincs kapcsolatban az utólagos önellenőrzés, illetve annak nyomán részben rendezett adótartozás, közömbös tehát az, hogy a terhelt – pótlólag – az adóbevételek csökkentését mérsékelte.

[34] Ugyanezen az alapon nem bír jelentőséggel a terheltnek a költségvetési csalás befejezése után elvégzett önellenőrzéséhez, illetve az ezzel összefüggésben eszközölt pótlólagos adóbefizetésekhez fűződő téves, akár ténybeli, akár jogszabály-értelmezési tévedésből fakadó feltevése. Az ugyanis irreleváns a már befejezett költségvetést károsító bűncselekményben való bűnösségének megítélésében. A büntetőjogilag értékelhető tévedés ténye csak az elkövetéskor fennálló tévedés tekintetében bír relevanciával. Az a körülmény tehát, hogy az elkövető a tett befejezése utáni államigazgatási eljárás során a bűncselekményével okozott eredmény megváltoztatására törekszik, bűnössége megítélésében közömbös (BH 2007.399.).

[35] A felülvizsgálati indítványban a benyújtott adóbevallás későbbi önellenőrzéssel való javításának lehetőségét a helytelen jogértelmezésre visszavezető terhelti védekezés egyébiránt már csak azon az alapon sem elfogadható, miután az V. rendű terhelt,

cégvezetőként a cég létezésével, működésével összefüggő jogszabályi rendelkezések ismeretének hiányára alappal nem hivatkozhat. Azzal, hogy az V. rendű terhelt a cég képviselőjét elvállalta, automatikusan ráterhelődtek az ezzel kapcsolatos kötelezettségek, az ezzel járó tájékoztatói kötelezettséggel együtt.

[36] A vállalkozói tevékenység ugyanis felelősséggel jár, melynek mibenlétéről, a rá vonatkozó szabályokról az ezt választónak, magának kell tájékozódnia. Ennek megfelelően egy gazdasági társaság képviselője eredménnyel nem hivatkozhat arra, hogy a szükséges mértékben nincs tisztában a könyvviteli és az adózási kötelezettséggel. Az életszerű, hogy a cég hivatalos képviselője saját maga nem ért a könyveléshez, az adójogszabályok között eligazodni nem tud, mindezek alapján alkalmaz könyvelőt, adótanácsadót, arra azonban semmiképpen sem hivatkozhat, hogy nem tudott arról, hogy milyenféle könyvviteli, illetve adózási kötelezettség fűződik a vállalkozói tevékenységhez.

[37] Egyébiránt a tényállás semmilyen olyan körülményt sem tartalmaz, ami a terheltnek akár a cselekmény társadalomra való veszélyességében való esetleges tévedését megalapozná, amellet, hogy maga a felülvizsgálati indítvány sem utalt téves feltevésre vezető – törvényi követelmény szerinti – alapos okra.

[38] Felülvizsgálat keretében valamely büntethetőséget kizáró ok – így a végszükség vagy a tévedés – hiányára vont következtetés helyessége kizárólag az irányadó tények alapulvételével vitatható (EBH 2011.2395.).

[39] Mindezekre tekintettel – miután a Kúria olyan felülvizsgálati okot, melynek vizsgálatára a Be. 659. § (6) bekezdése alapján hivatalból köteles, nem észlelt – a megtámadott határozatokat a Be. 660. § (1) bekezdése szerinti tanácsulésen eljárva, a Be. 662. § (1) bekezdése alapján az V. rendű terhelt tekintetében hatályában fenntartotta. A Kúria a felülvizsgálati eljárásban – a Kúria elnöke számára a bíróságok szervezetéről és igazgatásáról szóló 2011. évi CLXI. törvény 10. § (2) bekezdésében biztosított felhatalmazás alapján, a Kúria ügyelosztási rendjének IV.6. pontjában írt rendelkezés nyomán – öttagú tanácsban járt el.

[40] **IV.** A Kúria végzése ellen a Be. 6. § (4) bekezdésére tekintettel nincs helye fellebbezésnek, felülvizsgálatát a Be. 650. § (1) bekezdés b) pont második fordulata zárja ki.

[41] A Be. 652. § (6) bekezdése szerint minden jogosult csak egyszer nyújthat be felülvizsgálati indítványt, kivéve, ha az újabb felülvizsgálati indítvány benyújtása a Be. 649. § (3)-(5) bekezdésén alapul; az említett törvényhely (7) bekezdése szerint felülvizsgálati indítvány ugyanazon tartalommal csak egyszer nyújtható be. A Be. 656. § (4) bekezdése pedig akként rendelkezik, hogy az ugyanazon jogosult által ismételt előterjesztett, illetve az azonos tartalommal ismételt előterjesztett indítványt a Kúria érdemi indokolás nélkül elutasíthatja.

Budapest, 2023. március 30.

Dr. Harangozó Attila s.k. a tanács elnöke, Dr. Demeter Zsuzsanna s.k. előadó bíró, Dr. Somogyi Gábor s.k. bíró, Dr. Metzing Márton s.k. bíró, Dr. Boros Tibor s.k. bíró